

**Η περιβαλλοντική εκπαίδευση
ως αρωγός
στην εκπαιδευτική διαδικασία**

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗ ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ**

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ
ΚΟΥΡΟΥΣ ΙΩΑΝΝΗΣ
ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ Δ.Δ.Ε. ΚΟΖΑΝΗΣ

ΚΟΖΑΝΗ - 20 ΜΑΡΤΙΟΥ 2015

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Ο πλανήτης
Οι χώρες
Οι τοπικές κοινωνίες

} αντιμετώπιζουν σωρεία περιβαλλοντικών προβλημάτων

Προβλήματα όπως :

- εξάντληση των φυσικών πόρων
- ρύπανση και μόλυνση υδάτων - αέρα - στεριάς
- διαχείριση απορριμμάτων - λυμάτων - αποβλήτων
- ενεργειακό ζήτημα
- δασικές πυρκαγιές
- κλιματική αλλαγή κ.α.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Τα προβλήματα αυτά σχετίζονται άμεσα

- με την ποιότητα και την υγεία της ζωής των ανθρώπων
- με το μέλλον των ανθρωπίνων κοινωνιών
- με την ορνιθοπανίδα και την βιοποικιλότητα τους και
- με τις συνθήκες που επικρατούν στον πλανήτη

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Είναι **απαραίτητη λοιπόν η εκπαίδευση** των ανθρώπων (μαθητών) γύρω από τέτοια ζητήματα ώστε να αποκτήσουν **το γνωστικό υπόβαθρο αλλά και τον αξιακό προσανατολισμό** που απαιτούνται προκειμένου να συμμετέχουν ενεργά και αποτελεσματικά σε θέματα καθημερινών συμπεριφορών και διαχείρισης του περιβάλλοντος.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Στον πρώτο επίσημο εννοιολογικό προσδιορισμό της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΕ), που τέθηκε το **1970**, επισημαίνεται ότι:

«Η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση είναι η διαδικασία αναγνώρισης αξιών και αποσαφήνισης εννοιών τέτοιων ώστε να αναπτυχθούν οι αναγκαίες δεξιότητες και στάσεις για την κατανόηση και εκτίμηση της αλληλοσυσχέτισης μεταξύ ανθρώπου, πολιτισμού και βιοφυσικού περιβάλλοντος. Απαιτεί ενεργό ενασχόληση και άσκηση για τη λήψη αποφάσεων και τη διαμόρφωση ενός κώδικα συμπεριφοράς για θέματα που αφορούν την ποιότητα του περιβάλλοντος»

(International Union for the Conservation of Nature, 1970)

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Στην διάρκεια της ίδιας δεκαετίας, σε ένα από τα καθοριστικά κείμενα της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, τη **Χάρτα του Βελιγραδίου**, τέθηκε ως κεντρικός σκοπός της :

η διαμόρφωση ενός παγκόσμιου πληθυσμού ο οποίος να έχει επίγνωση και να ενδιαφέρεται για το περιβάλλον και τα προβλήματα που συνδέονται με αυτό, και ο οποίος, να κατέχει γνώσεις, δεξιότητες, στάσεις, κίνητρα και να δεσμεύεται να εργαστεί ατομικά και συλλογικά για την επίλυση των σύγχρονων προβλημάτων και την παρεμπόδιση νέων

(UNESCO, 1976, σελ. 15)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Στο τέλος της δεκαετίας του 70, στη Διάσκεψη της Τιφλίδας, επισημαίνεται η ανάγκη προσανατολισμού της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης σε θέματα που απασχολούν τις τοπικές κοινωνίες και η ενεργή εμπλοκή των ατόμων στην επίλυση των προβλημάτων αυτών

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση πρέπει να απευθύνεται στην κοινότητα. Θα πρέπει να εμπλέκει το άτομο σε ενεργό διαδικασία επίλυσης προβλήματος, μέσα στο πλαίσιο των ιδιαίτερων πραγματικοτήτων και θα πρέπει να ενθαρρύνει την ατομική πρωτοβουλία, την αίσθηση της υπευθυνότητας και τη δέσμευση για τη δημιουργία ενός καλύτερου μέλλοντος.

(Unesco, 1978, σελ. 24).

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Στις διεθνείς συναντήσεις που γίνονται κατά τη δεκαετία του 90, η περιβαλλοντική εκπαίδευση συνδέεται εντονότερα με την έννοια της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης. Καταλυτική προς την κατεύθυνση αυτή υπήρξε η Σύνοδος Κορυφής των Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ) για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη που έγινε στο Ρίο ντε Τζανέιρο τον Ιούλιο του 1992. Η αειφορική ανάπτυξη αποτελεί, μεταξύ άλλων, πρόκληση της σύγχρονης πολύπλοκης πραγματικότητας.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Για την επίτευξη των αρχών της, σύμφωνα με την Agenda 21, ο ρόλος της εκπαίδευσης είναι καθοριστικής σημασίας καθώς :

η εκπαίδευση αποτελεί μια διαδικασία με την οποία τα άτομα και οι κοινωνίες μπορούν να αξιοποιήσουν πλήρως το δυναμικό τους. Η εκπαίδευση αποτελεί αποφασιστικό και κρίσιμο παράγοντα στην προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης και τη βελτίωση της ικανότητας των πολιτών να κατανοούν και να αντιμετωπίζουν τα ζητήματα της ανάπτυξης και του περιβάλλοντος.

(UNESCO, 1992, εδάφιο 36.3).

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Για τη μελέτη των θεμάτων αυτών, προτείνεται ως αναγκαία η ανάπτυξη στο σχολείο σχετικών δραστηριοτήτων με τις οποίες, να εμπλέκονται οι μαθητές στη συνεργασία με τοπικές υπηρεσίες, στην έρευνα σε τοπικού ενδιαφέροντος οικοσυστήματα, προστατευόμενες περιοχές ή άλλες περιοχές οικολογικής κληρονομιάς

(UNESCO, 1992, εδάφια 36.4, 36.5)

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Έτσι η χώρα μας το 1990 (αν και από την δεκαετία του 1980 είχε καταστεί σαφής η αναγκαιότητα της εισαγωγής της Π.Ε. στο εκπαιδευτικό μας σύστημα) οδηγήθηκε στη θεσμοθέτηση της Π.Ε. στα Σχολεία και των Υπευθύνων Π.Ε. ανά Διεύθυνση.

ΑΘΗΝΑ
31 ΙΟΥΝΙΟΥ 1990

ΤΕΥΧΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ
101

ΝΟΜΟΣ ΥΠ' ΑΡΙΘ. 1892
Για τον ενσωμαρωμό και την ανάσπαση και άλλες διατάξεις.

Στις διατάξεις μεταγενέστερης περιλαμβάνονται και οι διατάξεις σύ-
τησης των ανωτέρω σχολικών εργασιών που αναφέρονται στη νέα θέση
σε 12 καταρτιών κωδώνων απόδοσης γνώσεων, φετιμών γυ-

13. Η περιβαλλοντική εκπαίδευση αποτελεί τμήμα των προγραμμά-
των των σχολείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Σκοπός της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι να συνειδητοποιή-
σουν οι μαθητές τη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό και κοινωνικό πε-
ριβάλλον του, να ευαισθητοποιηθούν για τα προβλήματα που συνδέονται
με αυτό και να δραστηριοποιηθούν, με ειδικά προγράμματα, ώστε να
συμβάλουν στη γενική της προσπάθεια αντιμετώπισής τους. Με αποφά-
σεις του Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων καθορίζονται
τα πλαίσια και ο τρόπος εφαρμογής και χρηματοδότησης ειδικών προ-
γραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Σε κάθε Διεύθυνση Δευτερο-
βάθμιας Εκπαίδευσης μπορεί να αποσπάται για τρία (3) χρόνια ένας εκ-
παιδευτικός με απόφαση του οικείου νομάρχη, ως υπεύθυνος περιβαλ-
λοντικής εκπαίδευσης. Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες των υπευθύ-
νων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης καθορίζονται με αποφάσεις του
Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, που δημοσιεύονται
στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως. Με όμοιες αποφάσεις μπορεί να
ιδρύονται Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Κ.Π.Ε.) και να καθο-
ρίζονται οι στόχοι τους, καθώς και ο τρόπος στελέξεσής και λειτουρ-
γίας τους.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

**ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ**

ΑΘΗΝΑ 23 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1992	ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 629
----------------------------	----------------	-----------------------

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<p>ΥΠΟΥΡΓΙΚΕΣ ΑΠΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΓΚΡΙΣΕΙΣ</p> <p>Απόφαση της 82894/3287/18.8.1992 απόφασης Υπουργού Γεωργίας ..... 1</p> <p>Αποφασιστική κοινή με κεφαλαία αρχικά ..... 2</p> <p>Σχολικές δραστηριότητες ..... 3</p> <p>Προγράμματα Π.Ε. στον Νομό Κοζάνης ..... 4</p> <p>Χορήγηση θέσης έδρας και λειτουργίας Μουσικής Σχολής στο Μάλγαλα ..... 5</p> <p>Χορήγηση θέσης έδρας και λειτουργίας Παραρτήματος του Εθνικού Ωδείου στον Αιγυπό Μαργαρίτας ..... 6</p> <p>Υποκαταστάσεις εκπαιδευτικών των οποίων αναφέρεται στο</p>	<p>Αντικαθιστούμε στο διδακτικό της, με αυτ. αριθ. (4) αναγραφόμενης απόφασης μας την φράση «όλων των θεμάτων» με τη φράση «της φρονιμής επίδεσης». Κατά τα άλλα η απόφαση ισχύει ως έχει.</p> <p>Το Διοικητικό Επιστόμιον, στο οποίο διατίθεται η παρούσα, παραστέλλεται να καλύψει τη σχετική διακοπή διάταξη θέσης της οποίας θα κοινοποιηθεί και στο ΥΠ.Γ.Ε.</p> <p>Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως και θα ισχύσει από τον ανωτέρω χρόνο 1992-93.</p> <p style="text-align: right;">Αθήνα, 28 Σεπτεμβρίου 1992 ο Υπουργός ΣΤ. ΚΑΤΣΗΓΑΚΗΣ</p>
---	---

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Το 1992 ιδρύθηκε η Πανελλήνια Ένωση Εκπαιδευτικών για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕΕΚΠΕ), που μέχρι σήμερα έχει αναπτύξει πλούσια δράση.

Το 1993 ιδρύθηκε το πρώτο Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΚΠΕ) της χώρας στη μαθητική εστία του Ε.Ι.Ν. στην Κλειτορία Αχαΐας.

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Το σχολικό έτος 1994-1995 εκδόθηκε από τη Διεύθυνση Σπουδών απόφαση για τη θεματολογία και τον τρόπο λειτουργίας των σχολικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Προγράμματα Π.Ε. στον Νομό Κοζάνης 1994-95 (Σχολεία: 8, Προγράμματα : 13)

Το 2002 – 2014 λειτουργήσε στο Υπουργείο η Διεύθυνση ΣΕΠΕΔ στην οποία εντάχθηκε και η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ**

Βαθμός Ασφαλείας:
Να διατηρηθεί μέχρι:

Μαρούσι, 10-8-2012
Αρ.Πρωτ.: 92980/Γ7
Βαθμός: Πρώτη.

ΕΝΙΑΙΟΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΒΙΒΑΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΥΠΟΧΡ.
ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ Β ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΤΜΗΜΑ Δ ΑΣΦΑΛΤΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Ανδριά Παπανδρίου 37
151 80, Μαρούσι
Πληροφορίες: Αναστασία Σιλιάνου
Πηλεοπέτη Σακοπούλου
Τηλέφωνο: 210 3442206, 210 344 3023
FAX: 210 3443013, 210 344 3265

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΘΕΜΑ: «Καθορισμός των οργάνων, των κριτηρίων και της διαδικασίας επιλογής και τοποθέτησης των Υπευθύνων, Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής Υγείας Πολιτιστικών Θεμάτων και Σχολικών Δραστηριοτήτων καθώς και των καθηκόντων και αρμοδιοτήτων τους».

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Εισαθητοποίηση των μαθητών σε θέματα Περιβάλλοντος (Π.Ε.) πραγματοποιείται δια μέσω των Σχολικών Δραστηριοτήτων.

URL : <http://dide.koz.sch.gr/tmsdr>

**Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε.
ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ**

Κατά την μελέτη των περιβαλλοντικών προβλημάτων, είναι δυνατή η **καλλιέργεια ενεργών πολιτών** με την ανάπτυξη παρεμβάσεων που δίνουν την ευκαιρία στα άτομα να συμμετέχουν σε δημοκρατικές διαδικασίες και να αναπτύξουν ικανότητες δράσης. Η συμμετοχή του ατόμου σε αυτές τις διαδικασίες παρέχει τη δυνατότητα να **μοιραστεί** τις σκέψεις και τις απόψεις του, να **συνεργαστεί** με τους άλλους και να **αναπτύξει** συλλογικές δράσεις.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Η συνεργασία με τους άλλους ενισχύει την έννοια της κοινότητας και τη σημασία της αλληλοβοήθειας στην επίτευξη των κοινών στόχων. Παράλληλα ενδυναμώνει την πεποίθηση ότι η επίτευξη ενός μέλλοντος δικαίου με όρους περιβαλλοντικής ποιότητας είναι ζήτημα συλλογικής προσπάθειας παρά ατομικής

(Crick, 1998. Huckle, 2001).

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Υλοποίηση προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης πραγματοποιούνται κάθε χρόνο.

Τα οφέλη που αποκομίζει η εκπαιδευτική κοινότητα :

- Γνώση και κατανόηση
- Συμμετοχή – ενεργοί πολίτες
- Ομαδικότητα - συνεργασία
- Αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΜΑΣ

Οι Σχολικές Δραστηριότητες είναι ένα εξαιρετικό εκπαιδευτικό εργαλείο για να υποκινηθούν και να κινητοποιηθούν οι μαθητές έτσι ώστε να γίνουν ενεργά μέλη στο κοινωνικό σχολείο, να μαθαίνουν βιωματικά, αναπτύσσοντας παράλληλα τις γνώσεις, τις δεξιότητες και τις ικανότητες αλλάζοντας στάσεις και συμπεριφορές ενώ ταυτόχρονα αναπτύσσονται συνεργασίες μεταξύ σχολικών μονάδων, μαθητών και εκπαιδευτικών.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Δηλαδή ως εκπαιδευτική κοινότητα μέσω της Π.Ε. προσπαθούμε να συμβάλουμε στη διαμόρφωση γνωστικών και αξιακών προϋποθέσεων και κριτικής σκέψης ώστε η επίδιωξη για όρους βιώσιμης ανάπτυξης να μην περιορίζεται μόνο στην ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων και την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, αλλά να επεκτείνεται και στην παγίωση κοινωνικών αξιών όπως η δικαιοσύνη, η αλληλεγγύη, ο πολιτισμός, η δημοκρατία.

Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΗΣ Π.Ε. ΣΤΗ Δ/ΘΜΙΑ ΕΚΠ/ΣΗ

Ένα Μεγάλο
Ευχαριστώ !

